

На основу члана 4а. став 7. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ, број: 32/00, 19/02, 35/04, 32/06, 50/08 и 61/23), и члана 36. Пословника о раду Институције Омбудсмена за људска права БиХ (Ои-К-БЛ-441/16 од 23.08.2016. год.), Омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине на седмој редовној сједници одржаној дана 05.09.2024. године, доносе:

ПРАВИЛНИК О ВРШЕЊУ ПОСЛОВА ПРЕВЕНТИВНОГ МЕХАНИЗМА ЗА СПРЕЧАВАЊЕ МУЧЕЊА И ДРУГИХ ОКРУТНИХ, НЕЧОВЈЕЧНИХ ИЛИ ПОНИЖАВАЈУЋИХ ПОСТУПАКА И КАЗНИ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

(Предмет Правилника)

- (1) Правилником о вршењу послова Превентивног механизма за спречавање мучења и других окрутних, нечовјечних или понижавајућих поступака и казни у Босни и Херцеговини, прописују се овлаштења и надлежности Омбудсмена за људска права БиХ у вршењу послова Превентивног механизма за спречавање мучења и других окрутних, нечовјечних или понижавајућих поступака и казни у Босни и Херцеговини (у даљњем тексту: Превентивни механизам), годишњи план активности, начин извјештавања, запосленици, поступак избора стручних особа и организација цивилног друштва, методологија рада, начин рада независних стручних особа и представника организација цивилног друштва, чување службене тајне.
- (2) Сви изрази у овом Правилнику дати у једном граматичком роду односе се без дискриминације и на мушкарце и на жене.

Члан 2.

(Превентивни механизам)

- (1) Превентивни механизам је независно превентивно тијело које поступа у складу са Факултативним/Опционим протоколом уз Конвенцију против мучења и других окрутних, нечовјечних или понижавајућих поступака и казни Уједињених нација (у даљњем тексту: Факултативни протокол) те у складу са Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Закон о Омбудсмену).

(2) Послове Превентивног механизма обављају Омбудсмени за људска права БиХ (у даљњем тексту: Омбудсмени БиХ).

(3) У циљу обављања послова из става 1. Омбудсмени БиХ успостављају Одјел за вршење послова Превентивног механизма у оквиру Институције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине.

II НАДЛЕЖНОСТИ И ОВЛАШТЕЊА

Члан 3

(Надлежност)

(1) Послови Превентивног механизма су:

а) обилазак установа у којима се налазе или би се могле налазити особе лишене слободе, ради јачања њихове заштите од мучења и других окрутних, нељудских или понижавајућих поступака или кажњавања;

б) давање препорука надлежним тијелима власти и установама ради побољшавања поступања према особама лишеним слободе и услова у којима се оне налазе ради спречавања мучења и других окрутних, нељудских или понижавајућих поступака или кажњавања;

в) давање приједлога и примједби на законе и друге прописе те нацрте закона и других прописа ради промовисања заштите особа лишених слободе од мучења и других окрутних, нељудских или понижавајућих поступака или кажњавања;

г) сарадња с Пододбором Уједињених нација за спречавање мучења и других окрутних, нељудских или понижавајућих поступака или кажњавања (у даљњем тексту: Пододбор за спречавање мучења), слање информација и састајање с Пододбором за спречавање мучења;

д) извјештавање према домаћим и међународним тијелима у оквиру мандата Превентивног механизма;

ђ) развијање едукативних програма на тему спречавања мучења и других окрутних, нељудских или понижавајућих поступака или кажњавања.

Члан 4

(Овлашћења и обавезе)

(1) Особе које судјелују у обављању послова Превентивног механизма имају овлашћења и обавезе:

а) најављених и ненајављених обилазака тијела или установа те прегледа просторија у којима се налазе особе лишене слободе или гдје би се могле налазити особе лишене слободе;

- б) слободног приступа подацима о тијелима и установама у којима се налазе особе лишене слободе или гдје би се могле налазити особе лишене слободе;
- в) приступа подацима о броју особа лишених слободе у тијелу или установи која се обилази;
- г) слободног приступа свим подацима о поступању с особама лишеним слободе у складу са законом;
- д) разговора с особама лишеним слободе по слободном избору и без присуства службеника тијела или установе која се обилази, разговора с другим особама које им могу дати одговарајуће информације везане уз сумњу на кршење људских права поступањем у тијелу или установи која се обилази;
- ђ) сачињавања записника о обављеном обиласку који достављају Омбудсменима БиХ.

(2) Превентивни механизам не поступа по жалбама и не извршава друге послове Институције.

Члан 5.

(Годишњи план активности)

(1) Годишњим планом утврђују се активности и специфични циљеви које Превентивни механизам намјерава предузети како би испунио своје задатке.

(2) Одјел за вршење послова Превентивног механизма на крају календарске године припрема Годишњи план активности, којим се одређују број и врста обилазака за идућу годину, потребна средства из буџета, евентуално укључивање независних стручних особа из академске заједнице и представника организација цивилног друштва, те утврђује едукативне и друге активности које проводи у смислу сарадње са другим тијелима.

(3) Годишњи план активности усвајају Омбудсмени БиХ на редовној сједници.

Члан 6.

(Извјештавање)

(1) Годишњи извјештај о резултатима рада Институције Омбудсмена садржи посебно поглавље о функционисању Превентивног механизма са препорукама.

(2) Посебно поглавље извјештаја о функционисању Превентивног механизма садржи: извјештај о реализацији планираних циљева Превентивног механизма, преглед посјета током извјештајног периода, податке из записника о стању затеченом у установама, запажања у погледу уочених слабости у функционисању установа, степен реализације упућених препорука; анализу одговора на упућене препоруке; преглед свих задатака из оквира своје надлежности које је обавио током године.

(3) Одјел за вршење послова Превентивног механизма предлаже Омбудсменима БиХ сачињавање периодичних и/или специјалних извјештаја уколико на основу извршених обилазака то оцијени потребним.

Члан 7.

(Методологија рада)

У циљу провођења овлаштења Превентивног механизма и извршавања његових основних задатака, Омбудсмени БиХ доносе Методологију рада Превентивног механизма у Босни и Херцеговини.

III ЗАПОСЛЕНИЦИ

Члан 8.

(Запосленици Институције Омбудсмена)

(1) Послове превентивног механизма обављају Омбудсмени БиХ који у оквиру Институције Омбудсмена успостављају посебан одјел који ће извршавати овлаштења у складу са чланом 19. Факултативног/Опционог протокола и чланом 4.а. став 4. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине.

(2) Одјел за вршење Превентивног механизма чиниће Помоћник Омбудсмена/Шеф одјела и одговарајући број уопсленика у складу са Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији.

(3) Помоћник Омбудсмена/Шеф Одјела руководи одјелом и извршава овлаштења у складу са Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и за свој рад одговара Омбудсменима за људска права БиХ.

(4) Пријем уопсленика у Одјел за вршење послова Превентивног механизма врши се у складу са Законом о раду у институцијама БиХ и Законом о Омбудсмену за људска права БиХ.

(5) Услови које уопсленици Одјела за вршење послова Превентивног механизма морају испуњавати детаљније се уређују Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине.

IV АНГАЖМАН СТРУЧНИХ ОСОБА И ОРГАНИЗАЦИЈА ЦИВИЛНОГ ДРУШТВА

Члан 9.

(Избор стручних особа и организација цивилног друштва)

(1) У провођењу превентивних обилазака, када су неопходна посебна стручна и специјалистичка знања, Омбудсмени БиХ могу укључити стручне особе које се бирају на основу јавног и транспарентног позива објављеног у дневним новинама и на интернет страници Институције.

(2) У случају исказане потребе Превентивног механизма за одговарајућом експертизом, поред сталног особља Омбудсмени БиХ могу ангажовати стручњаке из цивилног друштва, како би обавили задатке које пред њих поставе Омбудсмени БиХ.

Члан 10.

(Јавни позив за избор стручних особа)

(1) У јавном позиву се наводе критеријуми за избор стручних особа из академске заједнице и одговарајућих области који укључују специфичне професије из подручја медицине (породична медицина, интерна медицина, психијатрија, форензика), криминологије, кривичног права, пенологије, психологије, социологије, социјалног рада и других области.

(2) Критеријуми за избор независне стручне особе из академске заједнице и одговарајућих области су: стручно или специјалистичко знање у области релевантно за провођење овлаштења Превентивног механизма, непостојање сукоба интереса у извршавању послова Превентивног механизма, доказ да се против особе не води кривични поступак, да особа није осуђена правоснажном пресудом и да није изречена мјера безбједности забрана обављања дјелатности за коју конкурише.

(3) Заинтересоване особе требају у року од 15 дана од дана објаве јавног позива доставити пријаву са потребном документацијом за сарадњу са Одјелом за вршење послова Превентивног механизма.

(4) Документација за пријаву треба садржавати:

- а) биографију кандидата,
- б) овјерену копију дипломе о завршеном дипломском/специјалистичком студију, магистерију, докторату,
- в) приједлог за сарадњу (мотивационо писмо),
- г) Увјерење да се против особе не води кривични поступак,
- д) Увјерење да особа није осуђена правоснажном пресудом,
- ђ) Увјерење да није изречена мјера безбједности забране обављања дјелатности за коју конкурише,
- е) Овјерену изјаву кандидата да не постоји сукоб интереса у извршавању послова Превентивног механизма.

Члан 11.

(Јавни позив за избор организација цивилног друштва)

(1) Поступак избора организација цивилног друштва покреће се јавним позивом те заинтересоване организације цивилног друштва требају у року од 15 дана доставити пријаву за сарадњу.

(2) Пријава за сарадњу организација цивилног друштва треба садржавати:

- а) Статут организације цивилног друштва те извод из службене евиденције не старији од 6 мјесеци из којег је видљиво да је организација регистрована за обављање дјелатности из области заштите људских права,
- б) Рјешење о регистрацији Удружења,
- в) Подручја или теме у које се организација може укључити у обављању послова Превентивног механизма,
- г) Попис чланова организације и њихове квалификације, који би судјеловали у обављању послова Превентивног механизма уз наведена подручја за која посједују стручна знања и искуство у раду,
- д) Листу извјештаја и публикација у области унапређења и заштите људских права.

Члан 12.

(Поступак избора стручних особа и организација цивилног друштва)

(1) Одлуком Омбудсмена БиХ формира се Комисија за избор.

(2) Организације цивилног друштва самостално предлажу листе стручних особа са траженим доказима. По запримању пријава Комисија за избор проводи разговоре са кандидатима и представницима организација цивилног друштва који се требају провести најкасније 15 дана од дана завршетка рока пријаве.

(3) Комисија за избор припрема приједлог одлуке с образложењем коју доставља Омбудсменима БиХ.

(4) Одлуку о избору независних стручних особа и организација цивилног друштва доносе Омбудсмени БиХ у року од 15 дана од дана достављеног приједлога од стране Комисије за избор. Избор се треба спровести најкасније 30 дана од дана када је објављен јавни позив за избор стручних особа и организација цивилног друштва.

(5) Изабрани кандидати морају проћи сигурносне провјере у складу са одредбама Закона о заштити тајних података.

(6) Приликом избора независних стручњака водиће се рачуна о полној, националној и другој заступљености.

(7) У одлуци о избору се наводи листа независних стручних особа и организација цивилног друштва који су изабрани и иста се објављује на интернет страници Омбудсмена БиХ.

(8) Изабране организације цивилног друштва достављају листу представника који ће судјеловати у раду Превентивног механизма те предложени представници потписују писану изјаву да ће у обављању својих задатака радити према упутама Превентивног механизма и у складу с прописима о заштити тајности личних и повјерљивих података.

(9) Предложени представници изабраних организација цивилног друштва прије укључивања у рад Превентивног механизма су дужни доставити:

а) своју биографију,

б) овјерену копију дипломе о завршеном дипломском/специјалистичком студију,

в) Увјерење да се против особе не води кривични поступак,

г) Увјерење да особа није осуђена правоснажном пресудом,

д) Увјерење да није изречена мјера безбједности забране обављања дјелатности за коју конкурише,

ђ) Овјерену изјаву кандидата да не постоји сукоб интереса у извршавању послова Превентивног механизма.

Члан 13

(Трајање ангажмана)

(1) Независне стручне особе се бирају на вријеме од четири године уз могућност поновног избора, те потписују писану изјаву да ће у обављању својих задатака радити према Закону о Омбудсмену и подзаконским актима који уређују Превентивни механизам те у складу са Законом о заштити личних података Босне и Херцеговине и Законом о заштити тајних података Босне и Херцеговине.

(2) Организације цивилног друштва се бирају на вријеме од четири године уз могућност поновног избора.

(3) Изабрана организација цивилног друштва може мијењати листу представника ако то затражи сам представник организације због личних разлога и у том случају се доставља нови приједлог кандидата који је дужан доставити потребну документацију у складу са чланом 11. став 2. овог Правилника.

Члан 14.

(Накнада)

Независне стручне особе и представници организација цивилног друштва ангажовани су као вањски сарадници који имају право на одговарајућу накнаду, а одлуку о висини накнаде и покривање трошкова доносе Омбудсмени БиХ, те се иста објављује на интернет страници Институције.

Члан 15.

(Начин рада независних стручних особа и представника организација цивилног друштва)

(1) Независне стручне особе и представници организација цивилног друштва судјелују у обиласку мјеста у којем се налазе особе лишене слободe или особе којима је ограничено кретање уз претходни договор са Превентивним механизмом и уз сагласност Омбудсмeна БиХ, те су исти дужни примјењивати одредбе Факултативног/Опционог протокола везано уз принцип повјерљивости и заштиту личних података.

(2) Након обиласка, независне стручне особе и представници организација цивилног друштва израђују мишљење везано за тему или подручје које покривају те предлажу препоруке или мјере за побољшања поступања према особама лишеним слободe или особама којима је ограничено кретање у циљу спречавања мучења и других облика окрутних, нечовјечних или понижавајућих поступака или казни.

(3) Своје мишљење независне стручне особе и представници организација цивилног друштва достављају шефу Одјела за Превентивни механизам у року од 15 дана од дана обиласка. Шеф Одјела за Превентивни механизам у сарадњи са особљем сачињава нацрт извјештаја о посјети, те га доставља Омбудсмeнимa БиХ на усвајање.

(4) Укључивање независне стручне особе и представника организације цивилног друштва може по потреби бити и у припреми приједлога и мишљења на постојеће и планиране нацрте закона ради заштите и унапређења људских права и слобода особа којима је одузета слобода.

Члан 16.

(Престанак ангажмана стручне особе)

(1) Омбудсмeни БиХ доносе одлуку о престанку ангажмана конкретне стручне особе:

- а) ако независна стручна особа сама то затражи,
- б) ако независна стручна особа непрофесионално или несавјесно обавља задатке у оквиру Превентивног механизма;
- в) ако се неоправдано не одазива позиву за судјеловање у обављању послова Превентивног механизма;
- г) ако обавља задатке супротно Закону о Омбудсмeну и овом Правилнику;
- д) ако наступе околности неспојиве са судјеловањем у раду Превентивног механизма.

(2) Доношењем Одлуке о престанку ангажмана стручне особе мијења се Одлука о избору независних стручних особа и представника организација цивилног друштва која се објављује на интернет страници Омбудсмeна БиХ.

Члан 17.

(Престанак ангажмана организације цивилног друштва)

- (1) Омбудсмени БиХ доносе одлуку о престанку сарадње с организацијом цивилног друштва по властитој процјени или по приједлогу шефа одјела у случају:
- а) ако организација цивилног друштва то сама затражи,
  - б) ако чланови организације несавјесно или непрофесионално обављају повјерене послове,
  - в) ако чланови организације цивилног друштва обављају послове Превентивног механизма супротно Закону о Омбудсмену и овом Правилнику,
  - г) ако је организација цивилног друштва престала дјеловати,
  - д) ако наступе околности неспојиве са судјеловањем у обављању послова Превентивног механизма.
- (2) У случају престанка сарадње с организацијом цивилног друштва мијења се Одлука о избору независних стручних особа и представника организација цивилног друштва која се објављује на интернет страници Омбудсмена БиХ.

Члан 18.

(Поновни јавни позив)

- (1) Омбудсмени БиХ расписују јавни позив шест мјесеци прије истека мандата особа које су изабране у складу са члановима 10. и 11. овог Правилника.
- (2) Изузетно, Омбудсмени БиХ могу расписати јавни позив и раније у случају да позиција остане упражњена због околности из члана 16. став 1 овог Правилника.

V ЧУВАЊЕ СЛУЖБЕНЕ ТАЈНЕ

Члан 19.

(Службена тајна)

Све особе које судјелују у обављању послова Превентивног механизма дужне су чувати као тајну све личне податке о особама лишеним слободе, које су сазнале у обављању послова.

VI ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 20.

(Ступање на снагу и објава)

- 1) Овај Правилник ступа на снагу осмога дана од дана објаве у „Службеном гласнику БиХ“.
- 2) Након ступања на снагу Правилник се објављује на интернет страници Институције Омбудсмена за људска права БиХ.

У Бања Луци, 05.09.2024. године

Број: Ои-К- БЛ-670-1/24

Омбудсмени Босне и Херцеговине

Нивес Јукић

Др. Невенко Брањеш

Др. Јасминка Џумхур